

૧ જુલાઈ, ૨૦૧૯

ગુરુપૂર્ણિમા : ચિત્તાકર્ષક પૂર્ણ ચંદ્ર

આત્મીય પાઠકો,

શુભ ગુરુપૂર્ણિમા! આપણે બધાં શ્રીગુરુના પૂર્ણ ચંદ્રના પ્રકાશથી આચ્છાદિત થઈ જઈએ એવી શુભકામના! હિંદુ પંચાંગ અનુસાર, અષાઢ મહિનામાં આવતી પૂર્ણિમાનો આ ચંદ્રમા વર્ષનો સર્વાધિક પ્રકાશમાન, સર્વાધિક તેજસ્વી ચંદ્રમા છે, જે ૨૦૧૯માં ૧૬ જુલાઈએ જોવા મળશે. ભારતમાં લગભગ બધાં જ તહેવારો ચંદ્રની દિવ્ય યાત્રા પ્રમાણે આવે છે. તેથી દરવર્ષે, દરેક તહેવાર ગ્રિગોરિઅન કેલેન્ડર અનુસાર અલગ-અલગ તારીખ પર હોય છે.

ગુરુપૂર્ણિમાની ગૂઢ પરંપરાનો આરંભ ભારતના પ્રાચીનકાળમાં થયો હતો. મહર્ષિ વેદવ્યાસના શિષ્યોએ તેમને પૂછ્યું કે શું શ્રીગુરુનું સન્માન કરવા અને તેમની પૂજા કરવા માટે શિષ્યો એક વિશિષ્ટ દિવસ સમર્પિત કરી શકે. મહર્ષિ વેદવ્યાસ દ્વારા પ્રાપ્ત જ્ઞાન માટે તેમના શિષ્યો અપાર કૃતજ્ઞતાનો અનુભવ કરી રહ્યા હતા, અને તેઓ આ જ્ઞાનનો ઉપયોગ સંસારના ઉત્થાન માટે કરવા ઇચ્છતા હતા. મહર્ષિ તેમના હૃદયના ભાવથી પ્રસન્ન થયા અને તેમની ઇચ્છા પૂરી કરી. અષાઢ મહિનાની પૂર્ણિમાને શિષ્યો માટે તેમના શ્રીગુરુનું સન્માન કરવાના દિવસ તરીકે પસંદ કરવામાં આવી. આ રીતે, ગુરુપૂર્ણિમાનો ઉત્સવ મનાવવાની સુંદર પ્રથાનો આરંભ થયો. શિષ્યોએ આ વાત અન્ય લોકોને કહી અને ત્યારપછી ભારતનાં લોકો તેમની યાત્રા દ્વારા આ પવિત્ર પરંપરાને આખા વિશ્વમાં લઈ ગયા.

સિદ્ધયોગ પથ પર, આપણે સિદ્ધયોગીઓ આપણા ગુરુ, શ્રીગુરુમાઈની પૂજા દરરોજ કરીએ છીએ — તેમના જ્ઞાનના પ્રકાશથી આપણાં હૃદયને ઉજાગર કરવા માટે, આપણી અંદર ભગવાનને જાણવાની લલક જગાવવા માટે, અને તેમની શિખામણો માટે, જે અંતરમાં દિવ્યતાને ઓળખવાની આપણી યાત્રાનું માર્ગદર્શન કરે છે. તેમ છતાં, ગુરુપૂર્ણિમાના મહોત્સવની સુંદર પ્રથાને ચાલુ રાખતા, આપણને બધાંને આ વિશેષ દિવસે એકત્રિત થઈને આપણા શ્રીગુરુમાઈનું સન્માન કરવાનું અને તેમની પૂજા કરવાનું બહુ પ્રિય છે. તેમની શિખામણોથી આપણે શીખ્યાં છીએ કે કેવી રીતે ‘સાધના’ના પથનું અનુસરણ કરતાં રહીને, તેનાથી પ્રાપ્ત આનંદ અને શાંતિનું રસાસ્વાદન કરતાં રહીને, આપણે એક ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ અને અર્થપૂર્ણ જીવન જીવી શકીએ છીએ.

ચૌદમી શતાબ્દીના શૈવ ગ્રંથ, ‘કુલાર્ણવતંત્ર’માં મુમુક્ષુના જીવનમાં શ્રીગુરુની મહત્તા વિશે આમ કહેવામાં આવ્યું છે :

ભોગમોક્ષાર્થિનાં બ્રહ્મવિષ્ણુવીશપદકાંક્ષિણામ્ ।
ભક્તિરેવ ગુરૌ દેવિ નાન્યઃ પન્થા ઇતિ શ્રુતિઃ ॥

તમને આ ભૌતિક સંસારમાં કંઈક પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છા હોઈ શકે; બની શકે તમે મોક્ષ-પ્રાપ્તિ માટે ખૂબ જ પ્રયત્ન કરતા હો; તમને બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને શિવની સર્વોચ્ચ અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવાની આકાંક્ષા હોઈ શકે.

તમારી લલકને પૂરી કરવાનો એકમાત્ર માર્ગ છે, ગુરુભક્તિ; એના સિવાય અન્ય કોઈ માર્ગ નથી.^૧

* * *

હું ઘણી આતુરતાથી સાંભળું છું જ્યારે તમારામાંથી ઘણાં લોકો મને કહે છે કે તમે ‘મધુર સરપ્રાઇઝ’ ૨૦૧૯માં વારંવાર ભાગ લઈ રહ્યાં છો. તેથી કદાચ તમને શ્રીગુરુમાઈની આ શિખામણ તો યાદ જ હશે. તેઓ કહે છે કે મનને તેની પોતાની આભાને જોવા અને તેના આનંદમાં મસ્ત થઈ જવા માટે મદદ કરવાની એક રીત છે, આપણા જીવનની “વ્યસ્તતાને ઓછી કરવી”. મેં જોયું છે કે આ શિખામણ મારા માટે ઘણી મૂલ્યવાન છે. મારા દિવસભરની ‘વ્યસ્તતા’ને સજગતાપૂર્વક થોડી ઓછી કરવાથી, હું મારા મનને વિશ્રાંતિ લેવા માટે અવકાશની રચના કરી શકું છું. આ વાત પરથી મને વિચાર આવે છે, “બીજાં લોકોએ તેમના જીવનમાંથી થોડી ‘વ્યસ્તતા’ને ઓછી કરવાની કઈ-કઈ રીતો શોધી કાઢી હશે...”

તો હું તમને પૂછવા માગું છું, “દિવસભર તમારા મનની વ્યસ્તતાને ઓછી કરવા માટે તમે શું કરશો, જેથી તમારા મનને વિશ્રાંતિ લેવાની અમૂલ્ય ક્ષણો મળી શકે, જેથી તમે એ આનંદદાયક સ્થિતિના સંરક્ષક બની શકો?”

હું તમને જણાવવા માગું છું કે જ્યારે પણ મને મારા મનને વિશ્રાંતિની ક્ષણ આપવાની કોઈ રીત મળી જાય છે, ત્યારે હું શું કરું છું. હું વારંવાર તેનો વિકાસ કરતી રહું છું, જે મારા મનને તેની પોતાની દીપ્તિમાં સ્નાન કરવામાં મદદ કરે છે.

કલ્પના કરો કે તમે આકાશમાં ચંદ્રને નિહાળી રહ્યાં છો, અને ક્યારેક ક્યારેક તેના પરથી વાદળો પસાર થઈ રહ્યાં છે. જ્યારે ચંદ્રમા ન દેખાતો હોય ત્યારે પણ તમે જાણો છો કે તે ત્યાં જ છે અને જેવું વાદળ ત્યાંથી પસાર થઈ જશે કે તરત જ તમે તેને ફરીથી જોઈ શકશો. એ જ રીતે, મનની આભા નિત્ય-દેદીપ્યમાન છે. આપણે બસ આપણા પોતાના મનની વ્યસ્તતાના વાદળોને ધીરે-ધીરે દૂર થવા દેવાનાં છે. આમ કરવાથી મનમાં અવકાશનું નિર્માણ થાય છે જેથી તે પોતાની તેજસ્વિતાનાં દર્શન કરી શકે.

* * *

આપણે ઘણાં ભાગ્યશાળી છીએ કે ગુરુપૂર્ણિમાના અવસર પર સિદ્ધયોગ પથ વેબસાઇટ પર ઘણું બધું ઉપલબ્ધ છે. જ્યારે આપણે વેબસાઇટ પર પ્રકાશિત શિખામણો સાથે સંલગ્ન થઈએ છીએ, ત્યારે આપણા જ્ઞાનમાં વૃદ્ધિ થાય છે, આપણા અનુભવો ગહન થાય છે, આપણી સમજ વધુ સ્પષ્ટ થાય છે તેમજ પોતાની અને બીજાંઓની સાથે આપણો સંબંધ મજબૂત થાય છે. જુલાઈના આ મહિનામાં, વેબસાઇટ પર ગુરુપૂર્ણિમા સંબંધિત અનેક મહત્વની પોસ્ટ પ્રકાશિત કરવામાં આવશે, સાથેસાથે શ્રીગુરુમાઈના સંદેશના તમારા અધ્યયનને આગળ વધારવા માટે બીજું સાહિત્ય પણ આવશે. તેમાંની કેટલીક પોસ્ટ વિશે હું અહીં જણાવવા માગું છું :

- ગુરુપૂર્ણિમાનું આમંત્રણ : ગુરુદક્ષિણાના પાવન અભ્યાસનો આધાર ભારતની પ્રાચીન પરંપરાઓમાં છે. આ અભ્યાસ દ્વારા સિદ્ધયોગીઓ શ્રીગુરુનું સન્માન કરે છે જેઓ કૃપા અને સાચા જ્ઞાનના સ્ત્રોત છે.
- ગુરુપૂર્ણિમા ધારણા : દરરોજ ધ્યાન કરવા માટે બેસો ત્યારે તમે આ ધારણા સાંભળી શકો છો.
- ગુરુપૂર્ણિમાના ચંદ્રમાના ફોટા : વિશ્વભરના સિદ્ધયોગીઓ ગુરુપૂર્ણિમાના વૈભવશાળી પૂર્ણ ચંદ્રના ફોટા મોકલે છે જેને વેબસાઇટ પર મૂકવામાં આવે છે. તમે જ્યાંપણ હો ત્યાંથી ચંદ્રમાના ફોટા મોકલાવીને આ સુંદર ફોટો ગેલરીમાં સહભાગી થઈ શકો છો.
- ધ્યાનસત્ર ૭ : *Be Present with the Fullness of the Pure Mind.*
- ઈશા સરદેસાઈ દ્વારા લિખિત નવી વાર્તાઓ જે શ્રીગુરુમાઈના વર્ષ ૨૦૧૯ માટેના સંદેશના અધ્યયનમાં તમને વધુ મદદ કરશે.
- અભ્યાસપત્રો ૨૩ થી ૨૬ : જે શ્રીગુરુમાઈના ૨૦૧૯ માટેના સંદેશના તમારા અધ્યયનમાં મદદરૂપ થશે.

તદુપરાંત, આ મહિનામાં આકાશમાં બીજી પણ અસાધારણ ઘટનાઓ જોવા મળશે. આ મહિનામાં બે ગ્રહણ થશે. ૨ જુલાઈના દિવસે સૂર્યગ્રહણ થશે જે મોટાભાગે દક્ષિણ અમેરિકામાં દેખાશે. ૧૬ જુલાઈની રાત્રિએ આંશિક ચંદ્રગ્રહણ પણ થશે, જે ઉત્તર અમેરિકા સિવાય મોટાભાગે વિશ્વમાં બધે જ દેખાશે. ગ્રહણ દરમિયાન, તમારા આધ્યાત્મિક અભ્યાસોના લાભ અનેકગણા વધી જાય છે.

* * *

સિદ્ધયોગના મારા પ્રિય અભ્યાસોમાંથી એક અભ્યાસ છે, ‘ગુરુપૂજા’. ખાસ કરીને ગુરુપૂર્ણિમાના આ મહિનામાં જે પૂર્ણ હૃદયથી શ્રીગુરુની પૂજા કરવા માટે સમર્પિત છે. હું તમને જણાવવા માગું છું કે તમે ‘માનસપૂજા’ દ્વારા અથવા બાહ્ય પૂજા દ્વારા પણ ગુરુપૂજા કરી શકો છો. મેં જોયું છે કે જ્યારે હું ‘ગુરુપૂજા’ કરું છું, ત્યારે મારું મન તેના પર એવી રીતે કેન્દ્રિત થઈ જાય છે, જેવી રીતે સમુદ્રની લહેરો ચંદ્રમા તરફ આકર્ષિત થાય છે. આ કેન્દ્રણથી અંતર પ્રસન્નતામાં વૃદ્ધિ થાય છે. જ્યારે મારું મન અંતરમાં રહેલા એ વિશ્રાંતિના સ્થાન સુધી પહોંચી શકે છે, ત્યારે તેના દ્વારા મને મારાં દૈનિક કાર્યો કરતી વખતે પણ મારા પોતાના હૃદય સાથે જોડાયેલા રહેવાનો માર્ગ મળે છે. તેથી, પૂજાનો અભ્યાસ કરવા અને તમારા પોતાના અમૃતને શોધવા શું તમે દિવસભર અથવા સાંજે સમય કાઢવા નહીં

ઇચ્છો? આ તમને તમારા મનમાં રહેલા એક એવા મધુર અને મૃદુલ સ્થાનને શોધવામાં મદદ કરશે, જ્યાં તમે વારંવાર પાછા જઈ શકો.

જ્યારે હું તમને આ પત્ર લખી રહી હતી, ત્યારે સોળમી શતાબ્દીના સંતકવિ, મીરાંબાઈનું આ ભજન મને યાદ આવ્યું. આ ભજનમાં મીરાંબાઈ તેમના પરમપ્રિય, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણની પૂજા કર્દ-કર્દ રીતે કરશે, તેની કલ્પના કરે છે. મીરાંબાઈ કહે છે :

मैं भगियन से फूल को चुन के
प्रभु के चरण चढाउंगी...
श्रद्धा भक्ति प्रेम से प्रभु मैं
दर्शन उनका पाउंगी.

હું બગીચામાંથી ફૂલો વીણી લાવીશ
અને મારા પરમપ્રિય પ્રભુના શ્રીચરણોમાં ચઢાવીશ...
શ્રદ્ધા, ભક્તિ અને પ્રેમથી
હું મારા પરમપ્રિય પ્રભુનાં દર્શન પામીશ.

તમે આ ભક્તિસભર શબ્દોને વાંચી શકો છો અને શ્રીગુરુની માનસપૂજાની કલ્પના કરી શકો છો.

આદરસહિત,

ગરિમા બોરવાણકર

¹ કુલાર્ણવ તંત્ર ૧૨:૪૦. અંગ્રેજી ભાષાંતર © ૨૦૧૯ એસ.વાય.ડી.એ. ફાઉન્ડેશન.